

In memoriam Michel Hanot (1926-2011)

FRANS-JOS VERDOODT

De *NEVB* (de *Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse beweging*, Tielt, 1998) wijdde geen lemma aan de (op 24 oktober jl.) in Gent overleden emeritus hoogleraar Michel Hanot. Dat feit moeten wij haast zeker beschouwen als 'par accident'. Want Hanot was weliswaar in de eerste plaats een taalgeleerde en een universitair academicus, maar zijn vele engagementen daarbuiten plaatsten hem duidelijk onder de opmerkelijke figuren binnen de Vlaamse beweging.

Michel Hanot, geboren op 14 februari 1926 in Peer, promoveerde in 1953 tot doctor in de Letteren en Wijsbegeerte aan de Universiteit Gent (toentertijd vooral bekend als de 'Rijksuniversiteit van Gent'). Alvorens hij in 1961 professor werd aan de Facultés Universitaires Notre Dame de la Paix in Namen, fungeerde hij als leraar aan de athenea van Tongeren en Gent. Hij was tijdens die periode ook mandataris bij het FWO (het toenmalige NFWO of Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek). Gespecialiseerd in de Duitse taal en literatuur, was hij vooral een Goethe-deskundige. Hij was daarenboven een erkende autoriteit op het vlak van de uitspraak, de grammatica en de spelling van het Nederlands. Zijn *De spelling van het Nederlands* (Lier, s.d.), gesteund op de officiële spellingswijziging uit 1955 en geredigeerd in samenwerking met de taalinspecteur F. Demanet (biogr. geg. niet bekend), werd overigens een standaard in het middelbaar onderwijs. Hanot was tevens een bijzonder bedrijvige vakdidacticus en pedagoog.

Ik leerde Michel Hanot tijdens de vroege zestiger jaren van de vorige eeuw (er)kennen in al die genoemde hoedanigheden en specialismen, tijdens mijn studietijd aan het toenmalige Hoger Instituut voor Talen in Gent en ook door mijn contacten tijdens de daaropvolgende jaren.

Naast zijn academisch leven in Namen, ontwikkelde Michel Hanot in Gent een tweede toepassingsterrein voor zijn kunde en gedrevenheid: hij heeft er generaties leraren, inspecteurs, schooldirecteurs, bibliothecarissen en taalcorrectoren opgeleid. En daarenboven werden de Gentse universiteit én zijn Gentse privéwoning blijkbaar seminarieplekken voor zijn Naamse studenten. Naar aanleiding van zijn emeritaat in 1991 in Namen, formuleerden zijn collega's die ingesteldheid als volgt: *"Sein Einsatz im pädagogischen Bereich ging so weit, dass er die Studenten/innen bei sich zu Hause beherbergte und beköstigte, damit sie ihre Forschungsarbeiten in der Bibliothek der Universität Gent (dem berühmten 'Boekentoren') ohne zusätzliche Ausgaben durchführen konnten. Viele haben sich dort die Grundlagen des wissenschaftlichen Arbeitens angeeignet."*

Hanot verbleef ook wel deeltijds in zijn woning in de buurt van Namen. Zijn loopbaan aan de universiteit van Namen zal dat overigens wel noodzakelijk hebben gemaakt: gewoon hoogleraar, directeur van de afdeling Duitse taal- en literatuurwetenschap, decaan van de faculteit Wijsbegeerte, actief lid van de Academische Raad.

Hanot maakte bijna zeker kennis met Jozef Goossenaerts en *Wetenschappelijke tijdingen* door zijn huwelijk (in 1952) met de dochter van de in Antwerpen geboren medicus Jozef Van Caeckenberghe (1895-1983), een uitgesproken vriend van Jozef Goossenaerts.

Van Caeckenberghe volgde aanvankelijk enkele cursussen handelswetenschappen aan de Sint-Ignatiushogeschool in Antwerpen, waar hij voorzitter werd van het Katholieke Vlaamsche Studentenverbond. Als secretaris van het Nationaal Vlaamsch Studentenverbond ijverde hij voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit via de oprichting (door de Duitse bezetter) van de Vlaamsche Hoogeschool in 1916. Na die vernederlandsing trok hij naar Gent, waar hij natuurwetenschappen studeerde, ter voorbereiding op de medische studiën. Die laatste moest hij na de wereldoorlog echter aanvatten en voleindigen in Bonn. Uiteindelijk werd hij in Gent assistent bij Frans Daels (1882-1974). Tijdens het interbellum ondernam Van Caeckenberghe reizen naar Duitsland om er met vooraanstaande farmaceutische bedrijven contacten te leggen ten voordele van de Medico-Pharmaceutische Centrale in Gent. Zijn medereiziger was de uitgesproken Vlaamsgezinde Gentse atheneumleraar, filoloog en heemkundige filoloog Jozef Goossenaerts, die samen met Frans Daels in 1935 de Vereniging voor Wetenschap en het tijdschrift *Wetenschap*

in Vlaanderen – het latere *Wetenschappelijke Tijdingen*, thans *Wt*) – had opgericht. Goossenaerts en Daels vormden ook de spil van de Vlaamse Wetenschappelijke Congressen.

Tussen het gezin van Jozef Van Caekenberghe en dat van Jozef Goossenaerts (die betrokken was bij talrijke initiatieven die Vlaanderen cultureel, economisch en wetenschappelijk moesten emanciperen) ontwikkelde zich, zoals eerder gesuggereerd, een bijzondere vriendschappelijke band. De beide 'Jozefs' waren op relatief jonge leeftijd weduwnaar geworden.

Jozef Goossenaerts – Jozef Van Caekenberghe – Michel Hanot – *Wetenschappelijke Tijdingen*: het lijkt de onontkoombare synergie zelve, niet in de laatste plaats omdat Goossenaerts' parcours er een was van organiseren, motiveren en 'spelverdelen'. Als men Goossenaerts' professioneel en voluntaristisch parcours analyseert, vraagt men zich overigens af of het welslagen van zijn talrijke initiatieven wel mogelijk was geweest zonder die (blijkbaar vruchtbare) ingesteldheid.

Michel Hanot publiceerde vanaf september 1955 met enige regelmaat bijdragen in *Wetenschappelijke tijdingen* ('Litteraire Theorieën en Kritiek in Gentse Tijdschriften tijdens de periode van 1830 tot 1850' in *Wt*, 7de jaargang, september 1955, p. 277 e.v.). Het tijdschrift was toen nog een generalistisch forum voor de bevordering van de wetenschapsbeoefening in Vlaanderen. Er verschenen zowel bijdragen over literatuurgeschiedenis, als over opvoedkunde, archeologie, kunstgeschiedenis, landbouwgeschiedenis, biologie, geneeskunde enz.

Toen Jozef Goossenaerts in december 1963 – in de kliniek van de oud-activist Adriaan Martens (1888-1963) in Astene – overleed, was Hanot reeds sinds vrij lange tijd actief betrokken bij de redactie en bureauredactie van *Wetenschappelijke Tijdingen*, wellicht van 1954 af. Van 1963 tot 1968 was hij effectief redactiesecretaris van het tijdschrift. Hij gaf die functie in 1968 ten slotte door aan de Gentse hoogleraar Gilbert De Smet (1921-2003), die jaren later dan Hanot, auteur en redacteur was geworden binnen het tijdschrift. Beiden behoorden overigens tot het vakgebied van de germanistiek.

De niet-historicus Michel Hanot bleef ook na 1981, het jaar waarin voor een nieuwe inhoudelijke, louter historiografische doelstelling werd gekozen, betrokken bij de redactie van het tijdschrift. Het jaar 1981 was overigens hét kantelmoment: *Wt* bleef niet langer een generalistisch tijdschrift, maar werd voortaan een uitsluitend historiografisch forum voor de geschiedenis van de Vlaamse beweging. Tijdens die mutatie werd de redactie uitgebreid en hoofdzakelijk geprofileerd in de richting van historiografen-historici uit de universiteiten van Gent en Leuven.

Michel Hanot bleef intussen ook verder betrokken bij het bestuur van de Vereniging voor Wetenschap, de toenmalige uitgeefster van de *Tijdingen*. In 1969 werd hij voorzitter van de Stichting Dr. Jozef Goossenaerts, waarvan Adriaan

Martens in 1964 de medestichter en de eerste voorzitter was. Hanot vervulde die functie tot bij de ontbinding van de Stichting in 1999.

Terwijl de Vereniging voor Wetenschap volkomen gerelateerd was aan de activiteiten ter bevordering van de wetenschapsbeoefening in Vlaanderen, functioneerde de Stichting Dr. Jozef Goossenaerts als een organisatie die – via haar algemene culturele werking – de herinnering aan het pionierswerk van Goossenaerts levendig wilde houden.

Frans-Jos Verdoodt (°1939) is doctor in de geschiedenis. Hij publiceerde o.m. over de daensistische en de Vlaamse beweging, het Vlaams-nationalisme, de geschiedenis van de instellingen en de problematiek rond de Tweede Wereldoorlog. Hij is afgevaardigd bestuurder en voorzitter van het ADVN en redactiesecretaris van *Wetenschappelijke tijdingen*.

Bronnen: ADVN, BE ADVN AC658, Archief Stichting Dr. Jozef Goossenaerts, BE ADVN AC919, Archief Jozef Van Caeckenberghe, BE ADVN AC224, Archief *Wetenschappelijke Tijdingen (WT)*; M. Hanot (red.), *Dr. J. Goossenaerts. 1882-1963*, Gent, 1973; Br. De Wever, *Daels, Frans*, in: *Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging (NEVB)*, Tielt, 1998, pp. 836-839; G. De Smet, *Goossenaerts, Jozef*, in: *NEVB [...]*, pp. 1336-1338; J. Dedeurwaerder, *Martens, Adriaan*, in: *NEVB [...]*, pp. 2006-2008; J. Van Bever, *Caeckenberghe, Jozef van*, in: *NEVB [...]*, p. 673; *Wetenschappelijke tijdingen (Wt)*, jg. 60, 2001, nr. 4 en jg. 62, 2003, nr. 4; Google, *FUNDP. Facultés Universitaires Notre Dame de la Paix, Michel Hanot*.